

Aan: leden van de gemeenteraad van de gemeente Etten-Leur

I.a.a.: het college van B&W en de gemeentesecretaris

Betreft: **keuze onderzoeksonderwerp rekenkamer; onderzoeksplan 2024**

8 februari 2024

Geachte raadsleden,

Per brief van 6 december 2023 heeft de Rekenkamer bij alle fracties een uitvraag gedaan naar onderzoeksonderwerpen voor het onderzoeksplan 2024. Deze uitvraag heeft 12 onderwerpen opgeleverd. Deze onderwerpen zijn besproken in het seniorenconvent van 20 december 2023. Hierbij waren ondergetekende en Coen Nuijten van de Rekenkamer aanwezig.

Via de Bode van 3 januari hebben we de burgers van de gemeente Etten-Leur de mogelijkheid geboden onderwerpen aan te dragen. Dit heeft geen reacties opgeleverd.

Namens de Rekenkamer wil ik, rekening houdend met de resultaten van het overleg in het seniorenconvent, een terugkoppeling doen. Deze terugkoppeling gaat in op de ingediende onderwerpen en het besluit van de Rekenkamer hierover.

Aangeleverde onderwerpen vanuit de fracties

1. Leerlingenvervoer
2. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
3. Arbeidsparticipatie en re-integratie
4. Inkoop zorg met betrekking tot het sociaal domein
5. Dienstverlening
6. Subsidies
7. Middeldure huur
8. Regionale energiestrategie (RES 2.0)
9. Inwonersparticipatie
10. Werkplein
11. Huisvesting arbeidsmigranten
12. Vrachtwagen parkeren op bedrijventerreinen

Om te komen tot een keuze maakt de Rekenkamer gebruik van onderstaande criteria:

Selectiecriteria (zie: art. 4 van het Onderzoeksprotocol Rekenkamer West-Brabant):

De Rekenkamer kiest uiteindelijk onderwerpen die in belangrijke mate voldoen aan o.a. de volgende selectiecriteria:

- a. Het onderwerp moet leiden tot een onderzoek dat bijdraagt aan de missie van de Rekenkamer;
- b. Het onderwerp moet betrekking hebben op de doelmatigheid, doeltreffendheid of (indien daar aanleiding toe is) rechtmatigheid van het beleid;
- c. Het onderwerp heeft een substantieel financieel, maatschappelijk en/of politiek belang;
- d. Het moet door de gemeente te beïnvloeden beleid betreffen;
- e. Er is sprake van een financieel, bestuurlijk of maatschappelijk risico;
- f. Het onderwerp heeft toegevoegde waarde;
- g. Het onderwerp moet voor de Rekenkamer haalbaar zijn, dat wil zeggen dat het past binnen haar financiële en organisatorische mogelijkheden.

Keuze

De Rekenkamer heeft besloten om onderzoek uit te voeren naar **onderwerp 3, arbeidsparticipatie en re-integratie, in relatie met onderwerp 10, Werkplein**.

In dit thema zien we een breed belang, zowel maatschappelijk, politiek als ook financieel. Het onderwerp komt prominent terug in het raadsprogramma, waarbij arbeidsparticipatie wordt verbreed naar ook andere vormen, zoals vrijwilligerswerk.

Het onderzoek zou inzicht kunnen geven in de wijze waarop het beleid is opgesteld en vertaald naar de uitvoering door het Werkplein. Biedt het geheel een goede basis voor doeltreffendheid en doelmatigheid van (arbeids)participatie, wat valt hieruit te leren en hoe doet Etten-Leur het ten opzichte van andere gemeenten?

Deze keuze werd in het seniorenconvent van 20 december j.l. breed ondersteund.

Vervolg

De Rekenkamer is voornemens om een kort vooronderzoek te doen om dit thema en de uitvoerende partij(en) beter in beeld te krijgen, teneinde de precieze scope van het onderzoek te bepalen. Daarbij zal ook een rol spelen de mate dat de scope past binnen de financiële mogelijkheden van de Rekenkamer (zie ook selectiecriteria g).

Dat zal uitmonden in een concept-onderzoeksopzet. Opgemerkt zij dat dat in tegenstelling tot de hoop die er in de bijeenkomst van 20 december j.l. was, de gemeente Roosendaal niet voor dit onderzoeksthema heeft gekozen, zodat gewenste synergie-effecten (met lagere kosten) uitblijven.

Wij stellen voor om samen met een klankbordgroep vanuit de raad de onderzoeksopzet te verdiepen. Nadien zal de onderzoeksopzet aan uw raad ter kennis worden gebracht.

Wij kunnen u op dit moment nog geen indicatie geven op welke moment wij onze concept-onderzoeksopzet gereed zullen hebben.

Mocht u nog vragen naar aanleiding van deze brief hebben, kan kunt u die ons stellen via onze secretaris, mevr. Van Broekhoven, secretaris@rekenkamerwestbrabant.nl

Met vriendelijke groet,
namens de rekenkamer,

Frits van Vugt (voorzitter), mede namens Coen Nuijten (contactpersoon voor Etten-Leur)

Onderwerp 1 Leerlingenvervoer (Ons Etten-Leur)

Toelichting fractie: Afgelopen jaar is er veel fout gegaan, volgens mij komt er een nieuwe aanbesteding en dus kunnen we misschien leren van de fouten die er gemaakt zijn om een nieuw debacle te voorkomen.

Reactie rekenkamer:

Het onderwerp Leerlingenvervoer staat de laatste tijd landelijk breed in de belangstelling. Gemeenten en vervoerders staan voor uitdagingen. Er is krapte op de arbeidsmarkt, de brandstofprijzen zijn sterk gestegen en het vervoer moet steeds duurzamer. Op zich is het doen van onderzoek ter voorbereiding van een nieuwe aanbesteding heel legitiem. De rekenkamer is echter van mening dat een dergelijk onderzoek het best door het college kan worden uitgevoerd. Daarom is het onderwerp minder geschikt voor een rekenkameronderzoek.

Onderwerp 2 Wmo (Ons Etten-Leur)

Toelichting fractie: Er gaat naar ons idee nog veel fout in de communicatie en de manier van omgaan met zorgaanvragers. WMO zou voor de inwoners van Etten-Leur een baken van informatie, hulp en begrip moeten zijn en dat is nog veelal niet zo.

Reactie Rekenkamer:

De Wet maatschappelijke ondersteuning is, kijkend naar de selectiecriteria van de rekenkamer, een geschikt onderwerp. Echter, de vraagstelling vanuit de fractie richt zich met name op de communicatie naar de inwoners. Een baken van informatie, hulp en begrip. De rekenkamer merkt op dat het aspect communicatie ook een belangrijk onderdeel is in het verplichte jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek en dat er dan dubbelingen gaan ontstaan. Daarom wordt het onderwerp minder geschikt geacht voor een rekenkameronderzoek.

De verordening WMO is sinds 1 januari 2023 van kracht. Het zou te overwegen zijn om op termijn onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid, vanuit een brede scope. Wellicht is dit onderwerp geschikt voor het onderzoeksprogramma 2025.

Onderwerp 3 Arbeidsparticipatie / re-integratie (Ons Etten-Leur)

Toelichting fractie: We zijn benieuwd hoe we hier als gemeente nog stappen in kunnen maken.

Reactie Rekenkamer:

Arbeidsparticipatie en re-integratie is geregeld in de Participatiewet. Het doel van de Participatiewet is om meer mensen (waaronder hen met een ziekte of een beperking) bij een gewone werkgever aan het werk te krijgen. In de Participatiewet is vastgelegd dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de re-integratie naar arbeid van werknemers die behoren tot de gemeentelijke doelgroep. Gemeenten mogen hiervoor uitkeringsgeld inzetten om mensen die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen te helpen aan een baan. Het raadsprogramma van de gemeente Etten-Leur bevat een duidelijk doel: "Iedereen moet kunnen meedoen en zo veel mogelijk mensen aan het werk! Ook vrijwilligerswerk is werk!"

Tegelijkertijd zien we dat een groot deel van het cliënten bestand een steeds grotere afstand heeft van de arbeidsmarkt. Dat brengt uitdagingen met zich mee. De vraag waar de gemeente nu staat en

welke stappen er nog te maken zijn, is zeker een onderzoek waard. Concreet betekent dit dat het onderzoek zich moet richten op aspecten van doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Daarbij moet niet alleen worden gekeken naar mogelijkheden van betaalde arbeid, maar ook naar andere vormen.

Het beleid wordt uitgevoerd door het Werkplein. In dat licht stelt de Rekenkamer voor ook de vraagstelling van onderwerp 10 in dit onderwerp te betrekken.

Onderwerp 4 Inkoop zorg met betrekking tot sociaal domein (Ons Etten-Leur)

Toelichting fractie: Ook dit is eigenlijk een beetje in combi met WMO. Hoe kunnen verbeteren? Hoe kunnen we onze inwoners beter van dienst zijn, nog meer hulp bieden en de inkoop/kwaliteit waarborgen en verbeteren.

Reactie Rekenkamer

Dit onderwerp heeft deels dezelfde strekking als onderwerp 2. Voor dat deel wordt dan ook verwezen naar de reactie bij dat onderwerp. Nieuw is het aspect inkoop van het sociaal domein. Naar onze mening is het inkopen van zorg een onderdeel van de bedrijfsvoering. In dat licht kan de vraag ten aanzien van inkoop dan ook in eerste instantie beter aan het college worden voorgelegd. Derhalve is dit een minder geschikt onderwerp voor een rekenkamer onderzoek. Dit laat onverlet dat het in de toekomst wel een geschikt onderwerp kan zijn.

Onderwerp 5 Dienstverlening (Ons Etten-Leur)

Toelichting fractie: Als gemeente is het altijd belangrijk dat de dienstverlening op maat is en op volle sterkte/kwaliteit. Onderzoek hiernaar doen kan nooit kwaad.

Reactie Rekenkamer:

De rekenkamer vraagt zich af wat precies het probleem is? In de jaarlijkse planning en control documenten zoals begroting en jaarstukken zien wij geen signalen dat er iets mis gaat bij de dienstverlening. Ook niet in de Burgerpeiling, waaraan de gemeente Etten-Leur iedere twee jaar meedoet. Vanuit dat oogpunt wordt dit onderwerp op dit moment minder geschikt geacht voor een onderzoek.

Onderwerp 6 Subsidies (CDA)

Toelichting fractie: Het CDA zou graag willen weten hoeveel subsidies er door de gemeente worden binnengehaald:

Welke subsidies komen vanuit de Overheid richting Etten-Leur?

Zijn er nog andere subsidiestromen interessant voor Etten-Leur?

Welke kansen zijn er geweest en zijn er benut. Waarom wel of waarom niet?

Waar staat Etten-Leur mbt het binnenhalen van subsidies tov andere gemeenten?

Reactie Rekenkamer:

Uiteraard worden subsidies steeds belangrijker voor gemeenten. Denk maar aan Duurzaamheid, Mobiliteit, Klimaat, Wonen, Wijkverbetering e.d. Voor het binnenhalen van subsidies wordt steeds meer gebruik gemaakt van subsidie experts. Soms door externe bureaus, soms middels regionale samenwerking. In het raadsprogramma en in de planning en control documenten wordt hiervoor aandacht

gevraagd. De RWB (regio West Brabant) neemt inmiddels initiatieven om expertise te organiseren ten dienste van de regio.

Kijkend naar de vraagstelling van de fractie is de Rekenkamer van mening dat deze vragen eerder bij het college thuishoren. Er zijn externe bureaus die zich gespecialiseerd hebben in subsidies. Deze bureaus kunnen ook advies geven over de meest kansrijke subsidies.

Onderwerp 7 Middeldure huur (Groen Links – PvdA)

Toelichting fractie: Er is veel te doen over het al dan niet bouwen voor het middensegment. Er is wel focus op sociale huur en goedkope koop, maar we zijn benieuwd naar het antwoord op de vraag: *In hoeverre is het bestand aan middeldure huurwoningen toekomstbestendig? Sluit het huidige beleid aan op de (toekomstige) noden en vraag en welke sturingsmiddelen zijn nodig of in te zetten om duurzaam in deze behoefte te (blijven) voorzien.*

Reactie Rekenkamer:

De vraag is vrij eng geformuleerd. Het gaat alleen om middel dure huur, terwijl het woonbeleid veel breder is. Met een bredere scope zou het een onderwerp kunnen zijn wat geschikt is voor onderzoek. Dat zou dan gericht kunnen zijn op het woonbeleid in de gemeente Etten-Leur. Hoe doelmatig en doeltreffend is het huidige beleid, sluit het aan op de behoeften van de samenleving en is het voldoende toekomstgericht?

Mede gezien het feit dat er op korte termijn een Woonzorgvisie wordt opgesteld, is het aan te bevelen dit onderwerp niet op dit moment te onderzoeken.

Onderwerp 8 Regionale Energie Strategie (RES) 2.0 (PvdA / Groen Links)

Toelichting fractie: Zijn wij klaar voor de RES 2.0? De vraag die we hierover hebben is:

- In welke mate zijn de doelen die voor Etten-Leur voortvloeien uit de RES 1.0 haalbaar en welke aandachtspunten of hiaten zijn op te merken in de weg naar het behalen van de doelstellingen?
- In de voorgangsrapportage van de RES 1.0 lezen we dat er weinig voortgang zit in het aantal woningen dat van het aardgas af gaat. Ligt Etten-Leur voor dit onderdeel op koers en waar liggen mogelijke kansen dan wel valkuilen in beleid en haalbaarheid?
- De focus ligt nu vanuit de RES voor Etten-Leur op het doel ‘zon op dak’: in welke mate sluit dit doel aan bij onze lokale verduurzamingsdoelstellingen, in welke mate versterken ze elkaar en waar liggen mogelijke kansen dan wel valkuilen in beleid en haalbaarheid?
- Zijn we ambtelijk bestuurlijk en politiek helemaal klaar voor de RES 2.0 waarbij het gaat van:
  - Enkel opwek in de RES 1.0 naar het energiesysteem van de toekomst in de RES 2.0
  - Sectoraal in de RES 1.0 naar integraal en gebiedsgericht in de RES 2.0
  - Een technische opgave in de RES 1.0 naar (ook) een sociale opgave in de RES 2.0

Welke stappen moeten we nog zetten om helemaal klaar te zijn voor de RES 2.0?

Reactie Rekenkamer

Op het gebied van RES werkt de gemeente Etten-Leur samen met de andere gemeenten in West-Brabant. Uit de vraagstelling van de fractie lezen wij dat er zorg bestaat bij de voortgang en haalbaarheid van de doelstellingen. Liggen we op koers met het aantal woningen dat van het gas af moet (in de begroting staat een ambitie van 3.000 woningen)?

De vraagstelling leent zich zeker voor een onderzoek. Er is sprake van een maatschappelijk relevant onderwerp, met grote financiële consequenties en de nodige risico's (bijvoorbeeld de capaciteit van het netwerk). Echter de Rekenkamer is van mening dat de zorg over de voortgang in 1^e instantie bij het college moet worden gesignaleerd.

Onderwerp 9 Inwonersparticipatie (ook onderwerp uit 2023) (PvdA – Groen Links)

Toelichting fractie: Ten aanzien van de participatie is de vraag tweeledig, we zouden willen weten wat de effectiviteit is van een gekozen participatie-route, maar ook in hoeverre de diversiteit in de groepen mensen die participeren, toeneemt met deze aanpak. En natuurlijk of we daarin nog kunnen verbeteren en zo ja, wat we daarvoor moeten doen.

“In hoeverre draagt de routeplanner participatie (of: de participatie-aanpak) bij aan het toenemen van diversiteit in de inbreng vanuit de inwoners, leidt de gekozen participatie-aanpak tot daadwerkelijke verbeteringen in of vergroting van het draagvlak voor een voorstel en wat kunnen we hierin optimaliseren?”

Reactie Rekenkamer:

Het onderwerp is ook vorig jaar aangedragen vanuit de fracties. De Rekenkamer heeft toen aangegeven dit een geschikt onderwerp te vinden, maar de vraag was of de timing goed was. Er was een evaluatie gepland van de routeplanner Participatie door het college.

Deze evaluatie is inmiddels afgerond en heeft geleid tot conclusies en aanbevelingen. De aanbevelingen worden momenteel geïmplementeerd. De Rekenkamer is van mening dat een onderzoek nu nog te vroeg zou komen. Het is beter dit onderwerp een jaar op te schuiven en te betrekken bij het onderzoeksprogramma 2025. Dan is de implementatie achter de rug. Ook de eerste ervaringen met de Omgevingswet kunnen dan in het onderzoek worden betrokken.

Onderwerp 10 Werkplein (APB)

Toelichting fractie: Reden: nader onderzoek waarom de uitstroom en arbeidsparticipatie van cliënten van het Werkplein ondanks het tekort aan arbeidskrachten niet verder groeit?

Is het gevoerde beleid, programmering of uitvoering nog passend bij deze fase van uitstroom en welke ambities zijn er nog om dit te bevorderen?

De fractie van het APB ziet hier nog kansen om de uitstroom te bevorderen en met name het tekort aan arbeidskrachten in o.a. de zorg, horeca en bouw op te vullen.

Reactie Rekenkamer

Zoals aangegeven bij onderwerp 3 kunnen deze aspecten worden betrokken bij een onderzoek naar arbeidsparticipatie / re-integratie. Korthedshalve wordt verwezen naar de reactie bij dat onderwerp.

Onderwerp 11 Huisvesting arbeidsmigranten (APB)

Toelichting fractie: Reden: ondanks een positieve grondhouding van het gemeentebestuur vindt georganiseerde (grootschalige) huisvesting van arbeidsmigranten op o.a. leegstaande panden op het bedrijventerrein nog nauwelijks plaats. Terwijl in de woonwijken nog steeds woningen worden omgekocht om daar arbeidsmigranten in om te vangen. Dit leidt zo nu en dan tot overlast en verloedering van de wijk.

Is de positieve grondhouding van het gemeentebestuur onvoldoende om grootschalige opvang van arbeidsmigranten op meer passende locaties (o.a. bedrijventerrein) te laten plaatsvinden. Moeten we meer doen dan dit planologisch faciliteren?

De fractie van het APB vindt het van belang om arbeidsmigranten meer grootschalig op te vangen om deze enerzijds de overlast en verloedering van wijk tegen te gaan maar anderzijds deze mensen op een betere en meer passende locatie te laten wonen. Daarnaast zien wij als voordeel dat er meer betaalbare woningen vrijkomen voor onze eigen inwoners.

Reactie Rekenkamer

De huisvesting van arbeidsmigranten is een actueel onderwerp en stelt gemeenten voor uitdagingen. De vragen die de fractie hierboven stelt is een vraag die heel veel gemeenten bezig houdt. Het raadsprogramma spreekt de ambitie uit om huisvesting om voldoende huisvesting voor bijzondere groepen te realiseren. Het collegeprogramma maakt dit verder concreet en spreekt over voldoende en kwalitatief goede huisvesting binnen de kaders van de raad (besluit van 7 februari 2022). De raad heeft met dit besluit de bouwstenen vastgesteld en het college opgedragen te komen tot een integraal beleid. Inmiddels is het beleid op een verschillende aspecten opgesteld en vastgesteld, bijvoorbeeld het Besluit omgevingsrecht, het omvormen van bestaand vastgoed op bedrijventerreinen, het wonen op bedrijventerreinen en de communicatie.

Met het maken van een integrale beleidsnota is, zoals verwoord in een raadsinformatiebrief van mei 2022, een start gemaakt in de vorm van onderzoek, maar dat is iets van de middel-lange termijn. De Rekenkamer is van mening dat een onderzoek op dit moment het beleidsproces in de wielen zou kunnen rijden.

Overigens denkt de Rekenkamer dat er ook al lering getrokken kan worden uit het bijna afgeronde rekenkameronderzoek naar de huisvesting van arbeidsmigranten in Drimmelen.

Onderwerp 12 Vrachtwagenparkeren op bedrijventerrein (APB)

Toelichting fractie: Reden: er is op onze bedrijventerrein Vosdonk maar ook andere terreinen regelmatig overlast van vrachtwagens die daar langdurig parkeren of overnachten. Vaak zonder enige faciliteiten maar ook gevaarlijk (trailers in het donkers zonder licht of iets dergelijks).

Bieden de huidige verordeningen en het beleid hiervoor voldoende soelaas om deze problematiek goed op te pakken.

De fractie van het APB vindt dat vrachtwagens natuurlijk moeten kunnen parkeren alleen vindt dit ook onderdeel van de bedrijfsvoering van een bedrijf. Bedrijven dienen dit zoveel als mogelijk zelf te organiseren. Verder willen we ook kijken of de capaciteit van de vrachtwagenparkeerplaats op Vosdonk voldoende is. Bij een aantal bedrijven leidt het parkeren van vrachtwagens op de openbare weg tot irritatie. Ook zijn er zo nu en dan gevaarlijke situaties.

Reactie Rekenkamer

Parkeren van vrachtwagens is in Etten-Leur al langer een punt van zorg. De vraag is of de capaciteit bij bedrijven zelf en op de vrachtwagenparkeerplaats voldoende is om overlast te voorkomen. Daarnaast is de vraag wanneer zou blijken dat er voldoende plaats is, of de beschikbare ruimte met name op de betaalde vrachtwagenparkeerplaats voldoende gebruikt wordt om overlast te voorkomen. Uiteraard is dit onderwerp een onderzoek waard, maar de Rekenkamer is van mening dat dit onderwerp zich beter leent voor een collegeonderzoek.